

ע"פ 46500/09/17 - מדינת ישראל נגד טיאודרוס טדלה

בית המשפט המחוזי בחיפה

17 דצמבר 2017

ע"פ 46500-09-17 מדינת ישראל נ' טדלה (אסיר)

בפני השופט אברהם אליקים, סגן נשיא [אב"ד]
השופטת תמר נאות פרי
השופטת רונית בש
מערערת מדינת ישראל
נגד טיאודרוס טדלה (אסיר)
משיב

פסק דין

השופט אברהם אליקים, סגן נשיא, אב"ד:

מבוא

מה דינם של כספים בסכום של 74,554.80 ₪ אשר נתפסו בדירת המשיב שהוכרז כסוחר סמים. האם יחולטו לטובת המדינה או שיועברו לשכנו של המשיב סימנטוב מנשירוב (להלן-מנשירוב) שטען כי נתן למשיב סכום של כ - 70,000 ₪ למשמורת.

המשיב לא טוען כי הכספים שייכים לו.

1. השאלה התעוררה במסגרת הליך פלילי שהתברר בבית משפט השלום בקריות בפני השופטת הבכירה רמה לאופר חסון, (ת"פ 60293-01-17) (להלן-בית משפט קמא).

המשיב הודה במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב אישום מתוקן והורשע בעבירות של סחר והספקת סמים מסוכנים, החזקת סמים מסוכנים שלא לצריכה עצמית וקשירת קשר לפשע, עוד הוכרז המשיב כסוחר סמים לפי סעיף 36א(ב) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש] התשל"ג-1973 (להלן -פקודת הסמים).

המערערת ביקשה בין השאר מבית משפט קמא כי יחולטו הכספים הנ"ל שנתפסו בדירת המשיב.

בדיון שהתקיים בפני בית משפט קמא ביום 20.7.2017 העיד מנשירוב, לאחר שמיעת עדותו וניתוח טענות הצדדים קבע בית משפט קמא בהחלטתו מיום 10.9.2017 (להלן-ההחלטה) כי אינו נותן אמון בגרסתו של מנשירוב בין השאר בשל השיהוי בפנייתו למשטרה לאחר מעצרו של המשיב והעדר אסמכתאות מספקות לביסוס זכויותיו לגבי הכספים.

לאחר ניתוח המצב הנורמטיבי קבע בית משפט קמא כך:
עמוד 1

"לפיכך מבלי שבית המשפט מקל בחומרת העבירות ומשלא מדובר בכמות סם כה גדולה, באיזון נכון ומתאים ובשקלול כל השיקולים יחדיו, לרבות הקנס שהוטל על הנאשם במסגרת גזר הדין ותקופת המאסר, נחה דעתי שאין זה המקרה המצדיק חילוט מלוא הסכום שנתפס. לפיכך, אני מורה על חילוט סך 10,000 ₪ לטובת אוצר המדינה".

עוד אציין כי המשיב נדון ל-20 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, קנס בסך 5,000 ₪ וחולט גם סכום של 3,250 ₪ שנתפס על גופו.

2. המשיב הגיש ערעור על חומרת העונש (ע"פ 47665-10-17) מבלי שהוא חולק על קביעות בית משפט קמא לעניין החילוט, הטוען לזכות בחר שלא לעשות דבר לענין דחיית בקשתו לקבלת הכספים. המדינה הגישה ערעור על החלטת בית משפט קמא שלא לחלט את כל הכספים שנתפסו בביתו של המשיב (ע"פ 46500-09-17).

ביום 2.11.2017 דחינו את ערעורו של המשיב על חומרת העונש (ע"פ 47665-10-17) והורינו על זימון מנשירוב לצורך בירור ערעורה של המדינה (ע"פ 46500-09-17).

בדיון שהתקיים בפנינו ביום 7.12.2017 אישרנו למנישרוב לטעון טענותיו ונעתרנו לבקשתו לפיה טענותיו יישמעו באמצעות עו"ד דדון, סנגורו של המשיב.

3. אציין בתמצית כי המדינה בהסתמך על הלכות משפטיות וניתוח כוונת המחוקק ביקשה לחלט את מלוא הסכומים, הסנגור ביקש לראשונה בפנינו לקיים דיון מחדש בשאלת החילוט בהליך אזרחי נפרד והנימוק לכך אכזבתו של מנשירוב מתוצאת ההליך, עוד הפנה למחדלי חקירה ולחוסר ההלימה בין סכומי העסקאות בהן הודה המשיב לסכום אותו מבקשת המדינה לחלט.

דין

לאחר ניתוח טענות הצדדים אמליץ לחברותי לקבל את טענות המדינה ולהורות על חילוט מלוא הכספים שנתפסו בביתו של המשיב.

4. עוד בטרם אנתח את המצב המשפטי אבהיר כי לטעמי נפלה טעות בקביעת בית משפט לחלט סכום מסוים של 10,000 ₪ מתוך הכספים.

-אין הסבר בהחלטה כיצד הגיע בית משפט קמא לתחשיב לפיו יש לחלט סכום מסוים זה.

-אין גם הסבר מדוע הורה בית משפט קמא להשיב לנאשם/המשיב כספים בשווי 64,554.80 ₪ שגם לגרסת המשיב הכספים לא שייכים לו.

במילים אחרות, אם דחה בית משפט קמא מחוסר אמינות את טענת מנישרוב כי מדובר בכספים השייכים לו, המסקנה המשפטית המתחייבת היא כי הכספים כולם יחולטו לאוצר המדינה.

5. על פי סעיף 36א (ב) לפקודת הסמים משנקבע כי המשיב הוא סוחר סמים כהגדרתו בפקודת הסמים

מורה המחוקק "כי בנוסף לכל עונש יחולט לאוצר המדינה כל רכוש של הנידון שהושג בעבירה של עסקת סמים, אלא אם כן סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט". וכדי לזהות מהו רכוש שהושג בעבירה של עסקת סמים, נקבעה בסעיף 31(6) לפקודת הסמים חזקה כדלקמן:

"קבע בית המשפט לפי סעיף 36א(ב) שנידון הוא סוחר סמים -

(א) כל רכוש של אדם כאמור... ייראה כרכוש של הנידון שהושג בעבירה של עסקת סמים, אלא אם כן הוכיח הנידון אחד מאלה..."

על פי חזקה זו, כל רכוש של המשיב שהוכרז כסוחר סמים, מוחזק כרכוש שהושג בעבירת סם ודינו חילוט. הנטל עובר אמנם למשיב/סוחר הסמים כדי לסתור חזקה זו ברמת וודאות של מאזן הסתברויות אלא שהמשיב נכשל בנושא זה, הוא טען כי הכסף שייך לשכנו שנסע לחופשה והשאיר אצלו את הכספים אותם קבל בחתונתו שהייתה כחצי שנה לפני כן.

טענתו נדחתה בשל חוסר אמון שעורר מנשירוב בעדותו בפני בית משפט קמא.

זה השלב להזכיר את ההלכה לפיה "ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בממצאי עובדה וקביעות מהימנות של הערכאה הדיונית כאשר לזו היתרון על פני ערכאת הערעור בהתרשמות הבלתי אמצעית מהעדויות והראיות שהוצגו בפניה" ע"פ 9180/16 מליק נגד מדינת ישראל (16.11.2017).

עיינתי בפרוטוקול עדותו של מנשירוב ולא מצאתי כל הצדקה להתערב בקביעות המהימנות שקבע בית משפט קמא ואפנה למשל לתחילת חקירתו הנגדית של מנשירוב בה עומת עם גרסת המשיב במשטרה לגבי מערכת היחסים ביניהם, שנקטעה בהצהרת הסנגור כי הנאשם/המשיב לא אמר אמת במשטרה (עמוד 36 לפרוטוקול שורה 24).

עוד חשוב לזכור כי כל הכספים שנתפסו בביתו של המשיב היו במזומן, והם כללו גם מאות מטבעות של שקלים בודדים (ואפילו 10 אגורות) שמיותר לציין כי לא ייתכן כי אלו מתנות שקבל מנשירוב בחתונתו.

מנשירוב הסתבך בעדותו גם לענין עיתוי מסירת הכספים ומטרת המסירה ואמחיש בדוגמא. טענתו הייתה כי נסע לבאר שבע לחופשה של יומיים ומאחר ולא רצה להשאיר את הכספים בביתו מסרם למשיב, תוך שהוא מאשר כי בזמן נסיעתו לחופשה אשתו נשארה בבית ולמרות זאת נתן את הכספים למשמורת לנאשם.

מנשירוב נחקר ארוכות בפני בית משפט קמא גרסתו נמצאה לא אמינה ולכן לא תועיל לו טענת הסנגור בפניו בדבר מחדלי חקירה שנעשו לכאורה.

בקביעת בית משפט קמא בדבר חוסר אמינותו של מנשירוב אין להתערב וקביעה זו משמשת נקודת המוצא להכרעה בשאלת גורלם של כספים במזומן בסכום כה גדול שנתפסו בביתו של סוחר סמים.

כחלק מהמאבק במבצעי עבירות סמים ובהמשך להמלצות ועדת מן, ועדה בין משרדית שהוקמה כדי לקדם את המלחמה בסמים, החליט המחוקק לתקן את פקודת הסמים ולהוסיף אפשרות של החרמת רכושם של סוחרי סמים. בהצעת החוק לתיקון פקודת הסמים המסוכנים (תיקון מס' 3), התשמ"ח-1988 (ה"ח 1893 מיום 6.7.1988 עמוד 245) הובהר כי "ניקוי סוחר הסמים מרווחיו וממקורותיו הכספיים עשוי להיות מכשיר רב כוח

במלחמה בסוחרי הסמים...לוחמה יעילה צריך שתתמקד במקור העוצמה הכלכלית ובבסיס המימון של עסקאות הסמים" ולכן משתקנה פקודת הסמים המסוכנים התוסף סעיף 36א שכולל בין השאר קביעות כי סוחר סמים הוא גם "מי שהיה אמור להפיק רווח מעבירה כאמור", תוך קביעת החזקה- הניתנת לסתירה, כי כל רכוש מוחזק כרכוש שהושג בעבירות סמים.

6. הסנגור טען בפניו ובפני בית משפט קמא כי המשיב הורשע בארבע עבירות סחר בסמים שסכום התמורה המצטבר בגינן מגיע ל-700 ש"ח בלבד ואין הלימה בין סכום זה לסכום אותו מבקשת המדינה לחלט. טענתו נדחתה ובצדק על ידי בית משפט קמא תוך הפנייה לאישום החמישי שמתאר כמויות גדולות של סמים מסוכנים מסוגים שונים שנתפסו בביתו של המשיב ביחד עם הסכומים שבמחלוקת. המסקנה היחידה המתבקשת היא כי מדובר במקורות כספיים למימון עסקאות סמים או תמורה שהתקבלה בגין עסקאות אלו (ואזכיר כי המשיב התנער מכל קשר לאותם כספים וטוען אמין לזכויות לא נמצא).

[המשיב שהודה בביצוע 4 עסקאות בסכום של 700 ש"ח נעצר שלגופו 3,200 ש"ח במזומן, בית משפט קמא הורה על חלוט מלוא הסכום מבלי שהמשיב חלק על כך].

7. המחוקק בחר במכוון שלא לצור קשר בין שווי הרכוש של סוחר סמים שיחולט לבין שווי עסקת הסמים הספציפית שיוחסה לו בכתב האישום, להבדיל למשל מגובה הקנס שנקבע בסעיף 32 לפקודת הסמים אשר תלוי בשווי הסם:

"בית המשפט רשאי להטיל על מי שהורשע בעבירה לפי פקודה זו, למעט בעבירה שנעברה לצריכתו העצמית של הנאשם, קנס פי חמישה משווי הסם שבו נעברה העבירה או משווי טובת ההנאה שהושגה בעבירה, או את הקנס שנקבע במפורש לעבירה, הכל לפי הסכום הגדול יותר".

כוונת המחוקק היא כי יש לחלט לאוצר המדינה כל רכוש של סוחר סמים אלא אם יוכיח סוחר הסמים כי הרכוש הושג באמצעים כשרים וכך יש לפעול גם במקרה זה.

המשיב לא טוען כי מדובר בכספים שלו שהושגו בדרכים כשרות ולכן התוצאה המתבקשת היא חילוט כל הכספים. ראו לעניין זה ע"פ 307/17 **זוננשוילי נגד מדינת ישראל** (21.3.2017) אליו הפנתה ב"כ המערער:

"תכלית החילוט היא לא פעם מניעתית, בפרט כאשר מדובר בתפיסה ובחילוט של כלים המשמשים לביצוע עבירות הסמים, אולם לרוב מדובר באמצעי ענישתי, שכן "הדגש... על פגיעה כלכלית בעברייני הסמים, שתשמש חוד החנית במלחמה בנגע הסמים"...בנידון דין קבע כאמור בית המשפט המחוזי, כי המערער הוא "סוחר סמים". במצב דברים זה מוטל על המערער להפריך את החזקה הקבועה בסעיף 31(6). משלא עשה כן, ובית המשפט קבע, כי מקור הכספים "אינו ידוע", נראה על פני הדברים כי יש להורות על חילוטם".

8. בטרם סיום אציין כי לא מקובלת עליי מסקנת בית משפט קמא אותה הסיק מע"פ 7376/02 **כהן נגד מדינת ישראל** (9.6.2003) לפיה יחולט סכום גדול רק במקרים בהם נדון הנאשם לתקופות מאסר ממושכות או אם מדובר בעסקאות סמים בהיקפים גדולים, מסקנה זו לא מתיישבת עם לשון פקודת הסמים, כוונת המחוקק והחזקה הנ"ל. גם לא מצאתי לה בסיס בע"פ 7376/02 הנ"ל. באותו מקרה חולטו שני רכבי

אאודי. אאד מהם של נאשם שזוכה אך לא עמד בנטל לסתור את החזקה כי ברכבו לא בוצעה עסקת סמים. בפועל רכבו חולט בשל עסקת סמים אחת של מכירת שתי סוליות חשיש ונקבע כך:

"תכליתו של החילוט לפי הפקודה היא בעיקרה תכלית הרתעתית, לאמור: הוא נועד לאיין את התמריץ לביצוע עבירות סמים וכן להבטיח כי לא יצא חוטא נשכר".

לסיכום אמליץ לחברותיי לקבל את ערעור המדינה ולהורות על חילוט כל הכספים שנתפסו בביתו של המשיב לטובת אוצר המדינה.

(בכתב האישום המתוקן צויין כי מדובר בסכום של 74,554.80 ש"ח, זה הסכום שאזכר גם בהחלטת בית משפט קמא. בערעור המדינה נכתב סכום של 71,304 ש"ח. אמליץ לחלט את מלוא הסכום שנתפס).

א. אליקים, שופט

סגן הנשיא

[אב"ד]

השופטת תמר נאות פרי:

אני מצטרפת לפסק דינו של האב"ד, השופט אליקים, ס. נשיא.

כפי שפורט - הנאשם צריך היה לבחור בין שתי חלופות עובדתיות לגבי מקור הכספים. האחת, כי הכספים שייכים לו אך לא הושגו בעבירת סמים, א השנייה, והיא כי הכספים שייכים לאדם אחר. שעה שהנאשם בחר לדבוק בגרסה העובדתית לפיה הכספים בכלל לא שייכים לו אלא למנשירוב, ושעה שגרסה עובדתית זו נדחתה על ידי בית המשפט קמא לאחר שמיעת עדויות רלבנטיות, ומאחר וכלל לא הוגש ערעור מטעם מנשירוב או הנאשם לגבי הכרעה עובדתית זו - ברי כי דין הערעור של המדינה להתקבל.

אני אף מסכימה כי שאלת היחס בין הסכום שנתפס לבין היקף העבירות אינו בעל נפקות, וזאת שעה שהנאשם הוכרז כסוחר סמים.

עוד אעיר כי טענת בא כוחו של מנשירוב בדיון שבפנינו, לפיה היה מקום להעביר את הליך בירור דרישת החילוט

ל"מסלול אזרחי", נעדרת בסיס משפטי, מה גם שהיא לא הועלתה כלל בשלב שבו התנהל ההליך בבית המשפט
קמא

ת. נאות-פרי, שופטת

השופטת רונית בש

אני מסכימה לאמור בחוות הדעת של חבריי.

ר. בש, שופטת

הוחלט כאמור לקבל את ערעור המדינה ולהורות על חילוט כל הכספים שנתפסו בביתו של המשיב לטובת אוצר
המדינה.

לבקשת הצדדים פסק הדין יישלח אליהם בדואר על ידי המזכירות.

ניתן היום, כ"ט כסלו תשע"ח, 17 דצמבר 2017, בהעדר הצדדים.

ר. בש, שופטת

**ת. נאות-פרי,
שופטת**

**א. אליקים, שופט
סגן הנשיא
[אב"ד]**